

Reflecteren op meerdere teksten over hetzelfde onderwerp

29 juni 2021 JOYCE GUBBELS

Leesvaardigheid

- Mate van voorbereiding: gemiddeld
- Materialen: meerdere teksten over eenzelfde onderwerp
- Duur: 1 les (45-60 minuten)
- Effectief bevonden voor: bovenbouwleerlingen

Wat is de kernactiviteit van de leerlingen?

Leerlingen reflecteren op de inhoud van teksten door twee of meer teksten over eenzelfde onderwerp met elkaar te vergelijken.

Hoe pak je dat aan?

Laat leerlingen ter voorbereiding op de les twee of meer teksten over hetzelfde onderwerp lezen. Zorg er bij de keuze van teksten voor dat het onderwerp vanuit verschillende perspectieven benaderd wordt, zodat er voor beide teksten voor- en tegenargumenten zijn om voor die tekst te kiezen.

Laat leerlingen in het eerste deel van de les reflecteren op de teksten door ze schriftelijk gerichte reflectievragen te laten beantwoorden. Denk aan vragen als: beschrijven de auteurs feiten of meningen? Op welke punten verschillen de auteurs van mening? Welke tekst is het meest bruikbaar bij het schrijven van een artikel of verslag over het onderwerp en waarom? Welke tekst is betrouwbaarder en waarom? Met welke auteur is de leerling het meest eens en waarom?

In het tweede deel van de les staat de uitwisseling tussen leerlingen centraal. Laat leerlingen hun antwoorden in kleine groepjes met elkaar bespreken. Het gaat daarbij meer om de argumenten die leerlingen geven dan om de keuze voor een tekst of het juiste antwoord op de gestelde vragen. In een klassikale nabespreking kunnen de verschillende argumenten en standpunten vervolgens met de hele klas besproken worden.

Het gaat meer om de argumenten die leerlingen geven dan om de keuze voor een tekst.

Met welk effect?

Psychologisch: om goed te kunnen reflecteren op de inhoud van twee teksten over eenzelfde onderwerp, moeten leerlingen de tekst grondig, ofwel 'diep' lezen. Voor een goede reflectie op de teksten moeten leerlingen namelijk de bruikbaarheid en waarde van informatie uit beide teksten inschatten om vervolgens zelf een mening te vormen over de teksten. Leerlingen die teksten grondig lezen en daarbij informatie uit teksten vergelijken en integreren hebben beter begrip van de inhoud van een tekst dan leerlingen die slechts op zoek gaan naar relevante informatie (Hagen et al., 2014).

Praktisch: Door de opkomst van internet krijgen we steeds meer informatie te verwerken. Zeker bij digitale zoekopdrachten is het belangrijk dat we de waarde en betrouwbaarheid van een tekst goed inschatten. Lezers hebben echter steeds meer de neiging om teksten oppervlakkig te lezen. Door middel van scannen en scrollen zoeken we naar de informatie die we nodig hebben, zonder daarbij de hele tekst grondig door te lezen (Wolf, 2018a). Nederlandse leerlingen zijn relatief goed in het opzoeken van informatie in teksten (Gubbels et al., 2019), maar hebben moeite met het evalueren van en reflecteren op informatie in een tekst. Door gerichte reflectievragen te stellen worden leerlingen gestimuleerd de tekst in zijn geheel te lezen en er een beargumenteerd oordeel over te vormen.

Door gerichte reflectievragen te stellen worden leerlingen gestimuleerd de tekst in zijn geheel te lezen en er een beargumenteerd oordeel over te vormen.

Waarom werkt het zo?

Om tot goed tekstbegrip te komen, moeten lezers informatie uit verschillende zinnen en alinea's samenvoegen. De lezer geeft deze informatie vervolgens betekenis door deze te koppelen aan achtergrondkennis en vormt zo een mentaal beeld ('*situation model*') van de inhoud van de tekst. Wanneer twee teksten over eenzelfde onderwerp worden gelezen, moet de informatie uit beide teksten samengevoegd worden tot een overkoepelend beeld ('*intertext model*'). In dit overkoepelend beeld neemt de lezer niet alleen de informatie uit beide teksten op, maar ook gegevens over waar die informatie vandaan komt en door wie het is geschreven. Door op die manier te reflecteren op de betrouwbaarheid van de bron en de waarde van de informatie uit beide teksten ontstaat een gelaagd beeld ('*integrated documents model*') over het onderwerp (Britt & Rouet, 2012).

Meer weten?

Voor voorbeelden van schriftelijke vragen bij meerdere teksten over hetzelfde onderwerp, zie de opgaven bij teksten over Paaseiland of Koemelk uit de PISA-2018 leestoets.

Britt, M., & Rouet, J. (2012). Learning with Multiple Documents: Component Skills and Their Acquisition. In J. Kirby & M. Lawson (Eds.), *Enhancing the Quality of Learning: Dispositions, Instruction, and Learning Processes* (pp. 276-314). Cambridge University Press.

Gubbels, J., van Langen, A., Maassen, N., & Meelissen, M. (2019). Resultaten PISA-2018 in vogelvlucht. Enschede: Universiteit Twente.

Hagen, Å. M., Braasch, J. L. G., & Bråten, I. (2014). Relationships between spontaneous note-taking, self-reported strategies and comprehension when reading multiple texts in different task conditions. *Journal of Research in Reading*, 37, S141-S157.

Wolf, M. (2018a, August 25). Skim reading is the new normal: The effect on society is profound. *The Guardian*.

Graag als volgt naar deze bijdrage verwijzen: Gubbels, J. (2021). *Reflecteren op de meerdere teksten over hetzelfde onderwerp*. In WODN Werkgroep Onderzoek Didactiek Nederlands (Ed.), *Handboek Didactiek Nederlands. Levende Talen*. Geraadpleegd [datum] via [<https://didactieknederlands.nl/zokanhetook/2021/06/reflecteren-op-meerdere-teksten-over-hetzelfde-onderwerp/>]

Delen:

Gerelateerd:

- Moeite met evalueren en reflecteren: wat betekent dat?
- Schrijfprocessen
- Lezersonderzoek (deel 2): methoden

- Lezersonderzoek (deel 3): onderzoek in stappen